

La rondalla

l'imaginari col·lectiu d'un poble

**EUROPE OF LANGUAGES NETWORK:
TEACHER TRAINING FOR INCLUSION THROUGH MINORITY LANGUAGES 2020-1-ES01-KA201-082144**

Published in 2022 by:
Design department of ACPV
C/ San Fernando, 12 - 46001 -Valencia, Spain

Tel. (0034) 96 315 77 99
info@acpv.cat
<https://titlenet.eu/>

This publication is available in Open Access under the Attribution-ShareAlike 3.0 IGO (CC-BY-SA 3.0 IGO) license (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/igo/>). By using the content of this publication, the users accept to be bound by the terms of use of the TITLENET PLATFORM and also ACPV.

These materials are part of the EUROPE OF LANGUAGES NETWORK: TEACHER TRAINING FOR INCLUSION THROUGH MINORITY LANGUAGES 2020-1-ES01-KA201-082144 project co-funded by the EU Erasmus Plus Program

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

il·lustració de la rondalla "l'amor de les tres taronges" per Francesc de B. Moll i Josep Moll.

INTRODUCCIÓ:

Les rondalles són narracions breus d'origen oral i popular en què la fantasia es combina amb la llegenda i els aspectes de la realitat més immediata. Pertanyen al patrimoni intangible d'un poble i desenvolupen els seu imaginari col·lectiu.

Una rondalla és un text narratiu breu, un conte, amb una estructura senzilla de situació inicial, fet que desencadena l'acció, desenvolupament de l'acció, desenllaç i situació final. Els seus personatges són plans i de fàcil identificació que es mouen en un temps indeterminat i en un espai que pot ser real o fantàstic.

De caràcter anònim i oral i amb intenció moralitzant però senzilla, les rondalles són un tipus de relat, el destinatari del qual són infants i tenen com a finalitat l'entreteniment popular.

En català destaca el treball de recopilació realitzat per Enric Valor amb les *Rondalles Valencianes*, de Mossèn Alcover amb les *Rondalles Mallorquines* i d'Esteve Casaponça amb les *Rondalles de Vallespir*, però n'hi ha d'altres que també han transferit, a través de llibres de rondalles, la cultura popular i l'imaginari col·lectiu en llengua catalana.

OBJECTIUS

1. Endinsar-nos en la cultura popular i l'imaginari col·lectiu català.
2. Descobrir la rondalla com un subgènere literari.
3. Descobrir expressions i vocabulari a través de la transmissió popular oral.
4. Treballar la geografia a través de la geolocalització.
5. Aprenentatge en CLIL.

METODOLOGIA

Metodologia significativa.

Recerca d'informació (ús de les TAC).

Expressió oral.

Ús de les TIC.

COMPETÈNCIES CLAU

CCL. Competència en comunicació lingüística.

CPAA. Competència per a aprendre a aprendre.

CSC. Competències socials i cíviques.

SIEE. Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor.

CEC. Consciència social i expressions culturals.

BIBLIOTECA

1. L'enciclopèdia.cat, ens diu sobre la rondallística:

El 1853 Manuel Milà i Fontanals publicà a la *Gaceta de Barcelona* una vintena de rondalles infantils, incloses el mateix any a les seves *Observaciones sobre la poesía popular*, però el primer que es dedicà d'una manera seriosa a recollir i a estudiar la rondallística catalana fou Francesc Maspons i Labrós, sobretot a la sèrie *Lo Rondallayre* (1871-85), seguit per Pau Bertran i Bros, del qual cal destacar *El Rondallari català*, publicat pòstumament el 1909 per Ramon Miquel i Planas. Entre altres col·lectors de rondalles al Principat, cal esmentar els noms de Jacint Verdaguer i especialment de Joan Amades, l'extensa obra del qual suscita, amb tot, moltes reserves. A les Illes, cal assenyalar —al costat de reculls menors de l'arxiduc Lluís Salvador, d'Andreu Ferrer i Ginard i de Joan Castelló i Guasch— l'ampli *Aplec de Rondaies mallorquines de Jordi des Racó* (Antoni M&Alcover), aparegut des del 1896, que ha estat estudiat per Josep A&Grimalt. Al País Valencià, cal esmentar la labor, feta en pla de recopilació, d'Enric Valor i Vives.

2. Enric Valor. El valor de les paraules [ací](#)

«Enric Valor, el valor de les paraules», és un estudi, editat per l'Acadèmia Valenciana de Llengua, publicat per commemorar el centenari del naixement d'Enric Valor. Té el propòsit d'estudiar, analitzar i difondre de manera exhaustiva tots els nivells de l'obra de l'escriptor de Castalla (societat, època, territori, etc.), a més dels aspectes que marcaren la seua vida i que és en definitiva, allò que representa la cultura del poble valencià.

“De Valor admirem la seua dedicació incansable a la nostra llengua i a la creació literària, però també la seua vida, coherent amb les seues idees, una vida que, a més, és l'expressió d'un amor profund per esta terra nostra. Conèixer Enric Valor és acostar-nos a l'essència del nostre passat, ja que tot el treball que du a terme (la gramàtica normativa, la narrativa, el gènere rondallístic) té significat valencià. Ell és el guardià de les paraules, el mestre de mestres.”

Enric Valor

ÍNDEX

L'ambient polític, social i cultural de la joventut d'Enric Valor

Francisco Moreno Sáez

Enric Valor i la cultura en valencià en l'Alacant de la Segona República

Òscar Pérez Silvestre

L'obra rondallística: la literaturització dels relats tradicionals orals

Joan Borja i Sanz

Les lectures de les Rondalles d'Enric Valor

Gemma Lluch Crespo

Velles històries, biografies de la memòria: les rondalles valorianes a través dels seus personatges.

Jaume Alberó i Poveda

La novel·lística d'Enric Valor: el Cicle de Cassana

Vicent Escrivà Peiró

La narrativa de Valor: L'ambició d'Aleix, La idea de l'emigrant i els relats curts

Joaquim Espinós Felipe

Enric Valor des de la lingüística i des de la normativa

Abelard Saragossà Alba

La flexió verbal: un bestseller valencià

Manuel Pérez Saldanya

El valencià d'Enric Valor: una llengua oral viva i culta per al segle XXI

Brauli Montoya Abat

Enric Valor i el lèxic normatiu

Jordi Colomina i Castanyer

La contribució d'Enric Valor a la lexicografia catalanovalenciana

Emili Casanova Herrero

Ensenyar valencià durant el franquisme: els cursos de llengua d'Enric Valor en la premsa valenciana (1960-1965)

Josep Daniel Climent Enric

Valor i l'aventura editorial de Gorg

Francesc Pérez i Moragón

Enric Valor per a l'escola

Vicent Brotons Rico

Conéixer i publicar Enric Valor, un escrit des de la proximitat

Rosa Serrano Llàcer

El nostre homenatge a un valencià il·lustre: Enric Valor i Vives

Verònica Cantó Doménech

Bibliografia sobre Enric Valor

Òscar Pérez Silvestre

Obra lingüística i literària d'Enric Valor (1933-2010)

Òscar Pérez Silvestre

5. L'aportació de Joaquim González Caturla a la rondallística valenciana

Vicent Vidal Lloret
Universitat d'Alacant

Resum

Joaquim González Caturla és un dels primers autors valencians de la democràcia dedicat a la recopilació de rondalles. En aquest article s'analitza el conjunt de la seva producció rondallística i es posa en relació amb el seu context a fi d'esbrinar-ne les característiques principals i valorar-ne l'aportació. Els seus dos reculls, *Rondalles de l'Alacantí* (1985) i *Rondalles del Baix Vinalopó* (1987), presenten unes característiques molt semblants que fan pensar en un lector model doble: el públic infantil-juvenil, pel format, el to i l'estil dels volums, i un públic més especialitzat, pels pròlegs, les introduccions de l'autor i les notes d'interès lingüístic i folklòric. Això suposa un punt d'originalitat respecte dels rondallistes precedents i remet a la doble vessant d'aquest autor: literat i folklorista. L'altra originalitat que es destaca és el fet d'ésser l'únic folklorista que ha treballat sistemàticament les rondalles del Baix Vinalopó i el principal que ha tractat les de l'Alacantí. A pesar que Caturla disposava de diversos precedents al País Valencià, als anys vuitanta ell és un dels més importants per la quantitat i la qualitat de les rondalles que recull.

Paraules clau Joaquim González Caturla; literat-folklorista; rondalles; *Rondalles de l'Alacantí*; *Rondalles del Baix Vinalopó*.

Abstract

Joaquim González Caturla is one of the most prominent Valencian writers to work on the compilation of folktales during the democratic period. The present article analyses the whole of his folktale production and relates it to its context with the aim of determining the main features of Caturla's work and his contribution to the discipline. His two compilations *Rondalles de l'Alacantí* (Folktales of Alacantí - 1985) and *Rondalles del Baix Vinalopó* (Folktales of Baix Vinalopó - 1987) have striking similarities that show that he had two readerships in mind: infants and children, due to the format, tone and style of the compilations; and a more specialised adult audience, due to the prologues, the writer's introductions and the notes on points of linguistic and folkloric interest. This demonstrates a certain originality with regard to previous folktale writers and highlights to the author's twin role of folktale writer and folklorist. Another point of originality is that he is the only folklorist to systematically study the folktales of Baix Vinalopó and is the leading authority on the folktales of Alicante. Although several others had trodden a similar path before him, during the 1980s Caturla became one of the most important folklorists in Valencia owing to the quantity and the quality of the folktales that he compiled.

Keywords Joaquim González Caturla; folklorist and folktale writer; folktales; *Rondalles de l'Alacantí*; *Rondalles del Baix Vinalopó*

AVALUACIÓ

- Avaluació formativa i formadora que guiarà l'aprenent i donarà suport oferint la possibilitat d'emprar suports i bastides que s'adaptin a la variabilitat d'alumnat.

RECURSOS OBERTS

Nivell bàsic	Nivell intermedi	Nivell avançat
MÚSICA Rap "I queixalets també" https://www.youtube.com/watch?v=IL1bTMiBsmU https://www.youtube.com/watch?v=dUPccpVJcmY Dani Miquel Recordem Enric Valor https://www.youtube.com/watch?v=fIPTMgFfkm8	MÚSICA Rap "I queixalets també" https://www.youtube.com/watch?v=IL1bTMiBsmU https://www.youtube.com/watch?v=dUPccpVJcmY Després d'escoltar el rap de la rondalla d'Enric Valor "I queixalets també" podeu llegir aquesta rondalla ací	MÚSICA Rap "I queixalets també" https://www.youtube.com/watch?v=IL1bTMiBsmU https://www.youtube.com/watch?v=dUPccpVJcmY Després d'escoltar el rap de la rondalla d'Enric Valor "I queixalets també" podeu llegir aquesta rondalla ací Fem rap Creeu un rap sobre una rondalla. Podeu trobar més informació sobre la història del rap, sobre les lletres i les bases musical ací
TARGETA 1: EXPRESSIÓ ORAL Llegiu en veu alta la rondalla de La Marieta Marieta, Marieta, sóc a l'última escaleta... Conteu altres rondalles conegudes populars que parlen de la por.	TARGETA 1: EXPRESSIÓ ORAL Llegiu la columna d'opinió de Joan Borja al diari Alicante Plaza Les mares dels vents de Joan Borja (text per a imprimir) Després inicieu un debat sobre les idees importants del text com el feminisme.	TARGETA 1: EXPRESSIÓ ORAL Llegiu el text: Models de dona i rondalles mallorquines: una ampla proposta de diversitat. de Caterina Valriu Llinàs. Paraula viva. Articles sobre literatura oral. Edicions UIB) Establiu un debat sobre si les rondalles mallorquines són o no masculistes.

TARGETA 2: INVESTIGA I APRÉN

Qui era Enric Valor?

Quan va publicar Enric Valor les Rondalles valencianes?

Per què creus que va fer aquesta tasca de recollida de les rondalles populars valencianes?

Saps què és l'imaginari col·lectiu?

TARGETA 2: INVESTIGA I APRÉN

Llegiu al blog de Gemma Lluch, [La vigència de les rondalles d'Enric Valor](#) i raona per què encara es mantenen vigents les rondalles que Enric Valor va recollir, escriure i publicar.

TARGETA 2: INVESTIGA I APRÉN

Llegiu aquest text i feu una llista de les referències musicals en le rondalles d'Enric Valor:

[LA MÚSICA EN LES RONDALLES VALENCIANES D'ENRIC VALOR.](#)

Àngel Lluís Ferrando Morales del Centre Instructiu Musical Apolo d'Alcoi publicat a la "Revista de Filologia".

TARGETA 3: FEM TRADUCCIÓ

Rondalla: [El jugador de Petrer](#) d'Enric Valor

Ordena el text:

1. Llegim els fragments de la rondalla El jugador de Petrer.
2. Ordenem de manera que reconstruïm la rondalla sencera.

TARGETA 3: FEM TRADUCCIÓ

Rondalla: [El jugador de Petrer](#) d'Enric Valor

Busca la traducció:

1. Llegim la rondalla El jugador de Petrer.
2. Busquem la traducció al català de les paraules que apareixen en anglès a la sopa de lletres.

TARGETA 3: FEM TRADUCCIÓ

Rondalla: [El jugador de Petrer](#) d'Enric Valor

Busca la paraula:

1. A partir de la definició donada en anglès, busquem la paraula en anglès i la traduïm al català.
2. Completem el text amb la paraula correcta en català.

DINÀMIQUES GEOLOCALITZACIÓ

Rondalla [Abella](#), d'Enric Valor

1. Llig el principi de la rondalla (marcat al text).
2. Observa la geolocalització de la rondalla al mapa de google: https://www.google.com/maps/d/u/0/edit?mid=1M4TCHqh6vYNIKWPTq3fZj2_3Hu7dctDO&usp=sharing.
3. Busca informació dels llocs assenyalats al mapa:
 - a. A quina comarca pertanyen.
 - b. Busca l'orografia dels llocs
 - c. Informa't sobre espais d'interés turístic en aquests llocs.
4. Llig el principi de la rondalla (marcat al text).

DINÀMIQUES GEOLOCALITZACIÓ

Rondalla [Abella](#), d'Enric Valor

1. Llig el principi de la rondalla (marcat al text).
2. Observa la geolocalització de la rondalla al mapa de google: https://www.google.com/maps/d/u/0/edit?mid=1M4TCHqh6vYNIKWPTq3fZj2_3Hu7dctDO&usp=sharing.
3. Calcula la distància que recorre Jaumet de la Barcella per a anar a València.
4. Estableix la ruta que seguiria i els pobles i ciutats pels quals passaria en el seu viatge.
5. Busca un mapa de la ciutat de València i geolocalitza els punts de la ciutat que cita a la rondalla.

DINÀMIQUES GEOLOCALITZACIÓ

Rondalla [Abella](#), d'Enric Valor

1. Llig el principi de la rondalla (marcat al text).
2. Observa la geolocalització de la rondalla al mapa de google: https://www.google.com/maps/d/u/0/edit?mid=1M4TCHqh6vYNIKWPTq3fZj2_3Hu7dctDO&usp=sharing.
3. A partir d'aquest mapa interactiu, completa'l amb:
 - a. Informació.
 - b. fotografies
 - c. enllaços d'interés.
 - d. rutes alternatives.
 - e. etc.
4. Elabora una infografia/tríptic o fullet per oferir aquest viatge com una escapada turística. Posa atenció a les localitats de pas en què es pot fer parada i també la visita dels espais citats de la rondalla de la ciutat de València.

DINÀMIQUES BOTÀNICA Llegim el fragment de la rondalla “La rabosa i el corb” d’Enric Valor Llegim l’explicació de les plantes que hi apareixen. Juguem ací	DINÀMIQUES BOTÀNICA Llegim el fragment de la rondalla “La rabosa i el corb” d’Enric Valor Llegim l’explicació de les plantes que hi apareixen. Creem un joc de targetes de memòria amb la imatge de la planta que apareix a la rondalla i la seua explicació. Us pot ajudar aquest Herbari virtual de les Illes Balears, Catalunya i la Comunitat Valenciana. Pots fer servir Quizlet: Idiomes i vocabulari de Google Play	DINÀMIQUES BOTÀNICA Llegim la rondalla de “La rabosa i el corb” d’Enric Valor A partir del vocabulari del vegetals d’Enric Valor, inventeu una rondalla. Podeu consultar quines són les característiques de les rondalles, per a la vostra composició textual. Us ajudarà per a la composició textual aquest itinerari de creació narrativa. Feu servir el màxim de vocabulari que se us presenta. Si voleu ser aprofundir més sobre l’estructura narrativa de la rondalla, els tipus de personatges o expressions que organitzen el relat podeu consultar la pàgina de la UV “Rondallística”
AUCA: Com a inspiració: Auca d’Enric Valor i Manuel Sanchis Guarner d’ACPV Auca de la rondalla de la creu de Culla Posem mans a l’obra. Et proposem que crees una auca, de manera individual o en parelles. Fes una auca de: • 4 vinyetes, amb dos o quatre versos per vinyeta, en sol full. Pot ser horitzontal o vertical. • El tema: tria una rondalla • El format: A mà (DIN A-4), a blanc i negre o color. Si ho prefereixes, la pots fer digital amb algun generador de còmic en línia o amb Genially.	AUCA: Com a inspiració: Auca d’Enric Valor i Manuel Sanchis Guarner d’ACPV Auca de la rondalla de la creu de Culla Posem mans a l’obra. Et proposem que crees una auca, de manera individual o en parelles. Fes una auca de: • 6 vinyetes, amb dos o quatre versos per vinyeta, en sol full. Pot ser horitzontal o vertical. • El tema: tria una rondalla • El format: A mà (DIN A-4), a blanc i negre o color. Si ho prefereixes, la pots fer digital amb algun generador de còmic en línia o amb Genially.	AUCA: Com a inspiració: Auca d’Enric Valor i Manuel Sanchis Guarner d’ACPV Auca de la rondalla de la creu de Culla Posem mans a l’obra. Et proposem que crees una auca, de manera individual o en parelles. Fes una auca de: • 12 vinyetes, amb dos o quatre versos per vinyeta, en sol full. Pot ser horitzontal o vertical. • El tema: Imagina i crea com seria una rondalla del segle XXI • El format: A mà (DIN A-4), a blanc i negre o color. Si ho prefereixes, la pots fer digital amb algun generador de còmic en línia o amb Genially.
AVALUACIÓ: Kahoot! https://create.kahoot.it/share/duplicado-de-unitat-5-1/1c0af678-392e-44fe-9b60-cd340df8cc09	AVALUACIÓ: Kahoot! https://create.kahoot.it/share/duplicado-de-unitat-5-1/1c0af678-392e-44fe-9b60-cd340df8cc09	AVALUACIÓ: Kahoot! https://create.kahoot.it/share/duplicado-de-unitat-5-1/1c0af678-392e-44fe-9b60-cd340df8cc09

WEBGRAFIA:

1. Alcaraz González, À. et al·li (2015). Ruta literària: el valor de les rondalles [Treball Fi de Màster, Univesitat de València].
http://geografiesliteraries.com/wp-content/uploads/2017/05/Soriano_Sanz_Eva_El_Valor_de_les_Rondalles.pdf
2. Guia per treballar curtmétratges basats en algunes rondalles recollides per Enric Valor.
<https://www.grupiref.org/wp-content/uploads/2021/11/GUIES-RONDALLES-ENRIC-VALOR.pdf>
3. Catàleg de paisatges d'Enric Valor 1911-2000
Museu de la Universitat d'Alacant. MUA
<file:///Users/mercedurasubies/Downloads/cataleg-de-paisatges-de-valor-enric-valor-1911-2000.pdf>
4. Biblioteca Virtual Miguel Cervantes
https://www.cervantesvirtual.com/portales/enric_valor/presentacio/
5. Associació d'escriptors en llengua catalana
<https://www.escriptors.cat/autors/valore/biografia>

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

title

TRAINING FOR
INCLUSION IN
TERRITORIAL
LANGUAGE
EDUCATION